

Avdelningen för främjande
Enheten för industri och byggnader
Anna Pettersson
016-544 20 37
anna.pettersson@energimyndigheten.se

Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande angående "Omarbetat direktiv om byggnaders energiprestanda – Del 1 förslag och bedömningar avseende energideklarationer"

Sammanfattning

Energimyndigheten är generellt positiv till de förslag till förändringar i lagtext och genomförande som promemorian presenterar avseende energideklarationerna med anledning av det omarbetade direktivet om byggnaders energiprestanda. Energimyndigheten stöder de förslag som avser information och uppvisande av energideklarationer.

- Energimyndigheten anser att förslaget att en energideklaration ska vara upprättad senast då byggnaden är färdigställd innebär att beräknade värden för energianvändning i större utsträckning än idag används för beräkning av energiprestanda i energideklarationen. Energimyndigheten föredrar en utveckling där färre antaganden används och föreslår därför att energideklaration ska utföras när faktiska värden finns. Lämplig tidpunkt för detta anser Energimyndigheten bör utredas vidare, då det finns flera faktorer som bör beaktas.
- Energimyndigheten stödjer inte förslaget att en energideklaration ska upprättas för varje byggnad med eget uppvärmningssystem. Energimyndigheten anser att förslaget medför en otydlighet kring vilka byggnader som ska energideklarerat samt att det försvårar uppföljning av energistatistik. Energimyndighetens förslag är att kommittén i samråd med Boverket ges i uppdrag att ta fram en entydig definition av en byggnad.
- Energimyndigheten anser det är bra att det införs ett entydigt krav på att besiktning ska ske på plats innan en energideklaration upprättas, så att det är tydligt vad som gäller och i vilka fall undantag kan tillåtas.
- Energimyndigheten instämmer i förslaget att begreppet kostnadseffektivitet ska förtydligas. Energimyndigheten anser att fokus i energideklarationerna bör vara att ge förslag på energieffektiva åtgärder som fastighetsägaren kan använda i planering och beslut av renoveringar och åtgärder.

- Energimyndigheten instämmer med bedömningen att det är viktigt att tillsynen sker enhetligt och på samma sätt i hela landet. Energimyndigheten tillstyrker förslaget att en central tillsynsmyndighet bör utöva tillsyn över energideklarationerna.
- Energimyndigheten stöder förslagna åtgärder för luftkonditioneringssystem i energideklarationen. Energimyndigheten anser att energieffektiviserande åtgärder i luftkonditioneringssystem såväl som värmesystem bör främjas genom rådgivningsinsatser. För att uppnå ökad information och kunskap föreslår Energimyndigheten att faktablad tillges fastighetsägare i samband med energideklarationen.
- Enligt direktivet om byggnaders energiprestanda ska systemkrav fastställas för nya installationssystem, för installationssystem som byts ut och för installationssystem som utrustas med nya delar. Energimyndigheten anser att det är viktigt att specifika och tydliga systemkrav ställs för att krav ska finnas för de renoveringar som ej omfattas av ändringskraven i BBR2011. Energimyndigheten önskar att energieffektiva alternativ ska användas även vid mindre renoveringar.
- Energimyndigheten anser att begreppet byggnaders energiprestanda bör omfatta systemgränser så att ett hållbart energisystem och en optimering av energisystemet som helhet uppnås. Energimyndigheten anser att verksamhetsenergi bör redovisas i energideklarationen. Energimyndigheten anser att Boverket bör ges i uppdrag att i samråd med Energimyndigheten, utreda alternativa systemgränser för byggnaders energiprestanda.

Energimyndighetens ställningstagande

Energimyndigheten är generellt positiv till de förslag till förändringar i lagtext och genomförande som promemorian presenterar avseende energideklarationerna med anledning av det omarbetade direktivet om byggnaders energiprestanda.

Energimyndigheten delar dock inte bedömningen att *Genom de åtgärder för genomförande som presenteras i denna promemoria kan Sverige anses ha genomfört det omarbetade EU-direktivet om byggnaders energiprestanda* i och med att åtgärder för att uppfylla artikel 9 inte beskrivs i denna promemoria (sid 11).

Kapitel 4.1.1 Upprättande och uppvisande av energideklarationer (sid 33)

Energimyndigheten stöder förslaget till ändring av (5§1, sid 3) om en total användbar golvyta på över 500 kvadratmeter i byggnaden ofta besöks av allmänheten. Förslaget medför att fler byggnadskategorier samt fler byggnader omfattas av krav på energideklaration. Energimyndigheten anser att den nya texten är mer tydlig än den tidigare användningen av begreppet specialbyggnader.

Energimyndigheten stöder förslagen i (13§, sid 6) som avser information och uppvisande av energideklarationer.

Energimyndigheten ser risker med förslaget att energideklaration ska vara upprättad senast då byggnaden är färdigställd (4§, sid 4). Det innebär att

incitament och möjlighet att trimma in byggnaden utifrån uppmätt värde på energianvändningen försvinner. Dessutom finns risk för att det i större omfattning än idag blir beräknade värden för energianvändning som används i energideklarationen. Energimyndigheten föredrar en utveckling där färre antaganden används och föreslår därför att energideklaration ska utföras när faktiska värden finns. Lämplig tidpunkt för detta anser Energimyndigheten bör utredas vidare, då det finns flera faktorer som bör beaktas, så som intrimning av tekniska system, uthyrning av lokaler mm.

Kapitel 4.1.2 Byggnadsenheter och avgränsningar av byggnader som ska energideklareras (sid 37)

Energimyndigheten stödjer inte förslaget i (6a§, sid 4) att: *En energideklaration ska upprättas för varje byggnad med eget uppvärmningssystem.*

Energimyndigheten anser att förslaget medför en otydlighet kring vilka byggnader som ska energideklareras. Detta kan tolkas som att energideklarationer *inte* behöver upprättas för byggnader som ej har eget uppvärmningssystem, dvs har gemensamt uppvärmningssystem med andra byggnader. Det är en icke önskad utveckling som frångår syftet med energideklarationerna. Att tillåta gemensamma energideklarationer för fristående byggnader får också återverkningar på arbetet med den officiella energistatistiken.

Inom ramen för den officiella energistatistiken för flerbostadshus och lokaler samlas uppgifter in på byggnadsnivå sedan 2007. Byggnaderna identifieras med hjälp av variabeln riksbyggnadsnyckel som kommer från Lantmäteriets fastighets- och byggnadsregister (FR). Tidigare samlades uppgifterna in på fastighetsnivå och identifiering skedde med hjälp av Fastighetstaxeringsregistret som sammanställs av SCB. Denna förändring av tillvägagångssätt genomfördes för att redovisning i den officiella energistatistiken skulle avse samma enhet som i energideklarationerna.

Begreppet byggnad är dock inte lika entydigt definierat som begreppen fastighet och taxeringsenhet vilka definieras i lagrum. Variabeln riksbyggnadsnyckel är inte känd för alla fastighetsägare och de får därmed problem att identifiera den byggnad som de ska lämna uppgifter om till energistatistiken. Förändringen av tillvägagångssätt innebar dessutom brott i tidsserierna i energistatistiken, som alla större förändringar gör, vilket försvårar uppföljning av de energi- och klimatpolitiska målen.

Det är av stor vikt för Energimyndigheten som statistikansvarig myndighet att begreppet byggnad definieras på samma sätt inom olika sammanhang. Att införa en speciell definition av byggnad inom energideklarationssammanhang skulle skapa förvirring hos fastighetsägarna som har krav på sig att lämna uppgifter dels för framtagandet av energideklarationer och dels för den officiella energistatistiken.

I nuläget har fastighetsägarna som lämnar uppgifter till den officiella energistatistiken möjlighet att importera uppgifter från Boverkets databas Gripen

för att underlätta arbetet. En speciell definition av byggnad inom energideklarationssammanhang skulle innebära en minskad möjlighet till detta och därmed ökad uppgiftslämnarbörd för fastighetsägarna. En förändring i energideklarationssammanhang kan också innebära att Energimyndigheten tvingas göra ytterligare förändringar i energistatistiken vilket innebär nya brott i tidsserierna. Olika definitioner av byggnader inom ramen för den officiella energistatistiken och energideklarationerna innebär inte bara svårigheter för fastighetsägarna som ska lämna uppgifter utan även svårigheter att göra jämförelser mellan de olika källorna till uppgifter.

I den tekniska kommittén SIS TK 5333 Byggnadsinformation pågår ett arbete med att ta fram en entydig definition av en byggnad. Kommittén konstitueras 2009 efter att Lantmäteriet och Skatteverket till SIS hade framfört ett intresse för att starta en nationell standardisering av byggnadsrelaterad information. Inledningsvis var fokus på behovet av gemensamma standardiserade begrepp som grund för framtida lagstiftning och informationssamverkan inom e-förvaltningen. I detta arbete deltar bland annat Energimyndigheten, Lantmäteriet, SCB och SKL. Energimyndighetens förslag är att kommittén i samråd med Boverket ges i uppdrag att ta fram en entydig definition av en byggnad.

Kapitel 4.1.3 Utredning av alternativa energisystem (sid 37)

Energimyndigheten anser att det är helt i linje med direktivets intention att tröskelvärdet på 1000 kvadratmeter för när alternativa energisystem ska utredas vid nybyggnation tas bort så att alla byggnader omfattas. Detta innebär att kommunen kan begära att byggherren redovisar alternativ med förnybar energi om det projekterade energiförsörjningssystemet inte använder förnybar energi eller fjärrvärme. Lagen tvingar inte byggherren att välja alternativet med förnybar energi men genom information till byggherren kan ändå viss påverkan utövas. Förändringen gör det lättare att få en enhetlighet i tillämpningen av lagen och att uppmärksamma kommunerna på möjligheten.

Kapitel 4.1.4 Kontroll, uppföljning och utvärdering av energideklarationer (sid 39)

Energimyndigheten instämmer med att kontroll av energideklarationer bör ske genom *validitetskontroll av indata som använts för utfärdandet av energicertifikatet för byggnaden och de resultat som angivits i certifikatet.* Energimyndigheten anser även likt förslaget att den årliga validitetskontrollen bör kompletteras med mer djupgående utvärderingar vid jämna intervall. Energimyndigheten delar bedömningen att Boverket bör ansvara för kontrollsystemet.

Kapitel 4.1.5 Förelägganden som får förenas med vite (sid 40)

Energimyndigheten stödjer förslaget gällande vitesföreläggande. Tillsyn och föreläggande om vite bör ske enhetligt och fungera på samma sätt i hela landet.

Kapitel 4.2.1 Förtydligande av begreppet kostnadseffektivitet (sid 41)

Energimyndigheten instämmer i förslaget att begreppet kostnadseffektivitet ska förtydligas. Energimyndigheten delar bedömningen att energideklarationens funktion inte bör vara att genomföra en fullständig energianalys. Boverket har föreslagit begreppet ekonomisk rimlig att genomföra som ett förtydligande av begreppet kostnadseffektiv. Det finns en stor vinst i att vidga begreppet och ge fastighetsägaren större ansvar för att bedöma åtgärdsförslagens kostnadseffektivitet. Fokus i energideklarationerna bör vara att ge bra förslag på energieffektiva åtgärder som fastighetsägaren kan använda som underlag för kommande renoveringar och åtgärder. De energieffektiviseringsåtgärder som föreslås ska vara förenliga med övriga egenskapskrav på byggnader.

Kapitel 4.2.2 Experternas kompetens och oberoende (sid 42)

Energimyndigheten anser att kraven på personlig kompetens hos den energiexpert som genomför energideklarationen är viktig att säkra. Att företaget där energideklaranten arbetar är ackrediterat är av underordnad betydelse. Dock bör system för uppföljning och kvalitetssäkring av energiexperten införas i personcertifieringssystemet. Energimyndigheten stödjer förslaget att energideklarationer ska utföras av personcertifierade energiexperter.

Kapitel 4.2.3 Besiktning ska ske på plats (sid 45)

Energimyndigheten instämmer i bedömningen i (8§, sid 4) att byggnaden ska besiktas på plats är nödvändigt för att öka energideklarationernas kvalitet. Bra att det införs ett entydigt krav på att besiktning ska ske på plats innan en energideklaration upprättas, så att det är tydligt vad som gäller och i vilka fall undantag kan tillåtas.

Kapitel 4.2.4 Tillsyn (sid 46)

Energimyndigheten stödjer förslaget gällande tillsyn. Tillsynen bör likt förslaget vara enhetlig och fungera på samma sätt i hela landet. Det finns därmed flera vinster med att en central tillsynsmyndighet ansvarar för tillsynen. Det är lämpligt att Boverket är utpekad tillsynsmyndighet, då tillsynen enligt förslaget ska omfatta kontroll av att en energideklaration är utförd i energideklarationsregistret. För att säkra kvaliteten på energideklarationerna bör även kontroller avseende kvalitet göras tillexempelvis i form av stickprov.

Kapitel 4.2.5 Inspektion och kompletterande rådgivning avseende luftkonditioneringssystem (sid 48)

Energimyndigheten stöder förslaget att den tidigare lagtexten (10§ och 11§) ska utgå. Där ställs det krav på att vissa uppgifter om luftkonditioneringssystem som drivs med el och har en effekt som är större än 12kW (10§) ska redovisas, samt att särskild besiktning ska genomföras i byggnader som inte omfattas av kravet på energideklaration för att uppfylla (10§) för byggnader med luftkonditioneringssystem större än 12kW. Det omarbetade direktivet ger möjlighet att välja på rådgivning eller inspektion för luftkonditioneringssystem. Energimyndighetens förslag finns i Bilaga 2 till promemorian.

Energimyndigheten vill poängtera att det är viktigt att det tydligt framgår att luftkonditioneringssystemen fortfarande ingår i energideklarationerna och är en del av byggnaden som ska besiktas precis som värmesystem och ventilationssystem mm.

Energimyndigheten tillstyrker förslaget att energieffektiviserande åtgärder i värmesystem och luftkonditioneringssystem bör främjas genom rådgivningsinsatser. För att uppnå ökad information och kunskap föreslår Energimyndigheten att faktablad om luftkonditioneringssystem såväl som värmesystem tillges fastighetsägare i samband med energideklarationen.

Artikel 8 Byggnaders installationssystem

1. För att optimera installationssystemens energianvändning ska medlemsstaterna fastställa systemkrav avseende totala energiprestanda, korrekt installation samt lämplig dimensionering, justering och kontroll för installationssystem som installeras i befintliga byggnader. Medlemsstaterna får även tillämpa dessa systemkrav på nya byggnader. Systemkrav ska fastställas för nya installationssystem, för installationssystem som byts ut och för installationssystem som utrustas med nya delar, och ska tillämpas i den mån det är tekniskt, ekonomiskt och funktionellt genomförbart.

Systemkraven ska åtminstone omfatta

- a) värmesystem,*
- b) varmvattensystem,*
- c) luftkonditioneringssystem,*
- d) stora ventilationssystem, eller en kombination av sådana system.*

Enligt direktivet ska systemkrav fastställas för nya installationssystem, för installationssystem som byts ut och för installationssystem som utrustas med nya delar. Vid utbyte eller renovering av enskilda installationssystem kan inte de krav tillämpas som anges i dagens byggregler för hela byggnaden. Därför är det viktigt att specifika och tydliga systemkrav sätts så att energieffektiva alternativ används även vid mindre renoveringar.

Energimyndigheten anser att tydliga och specifika krav för installationer ska införas i Boverkets byggregler för att kraven enligt direktivet ska uppfyllas. Det senaste förslaget till revidering av Boverkets byggregler uppfyller inte kraven enligt artikel 8 enligt Energimyndigheten.

Definition av begreppet Energiprestanda

Dagens definition i direktivet lyder: Den beräknade eller uppmätta energimängd som behövs för att uppfylla det energibehov som är knutet till normalt bruk av byggnaden, vilket bland annat inbegriper energi som används för uppvärmning, kylning, ventilation, varmvatten och belysning.

Begreppet energiprestanda inkluderar idag inte verksamhetens energianvändning. Energimyndigheten anser att byggnadens energiprestanda är sammankopplad med byggnadens verksamhet och att jämförbarhet mellan byggnaders energianvändning försvåras då inte hela byggnadens energianvändning presenteras i energideklarationen. Till exempel kan byggnader med en hög intern belastning få bättre/lägre energiprestanda eftersom verksamheten bidrar till att

sänka mängden köpt energi till byggnaden. Till viss del redovisas verksamhetsspecifik energianvändning i dagsläget då verksamheten påverkar tillexempel energianvändningen för ventilation genom krav på luftflöden mm. Energimyndigheten har tillsammans med Boverket föreslagit att energiprestanda för lokalbyggnader består av två delar. Den första delen definieras som dagens energiprestanda och den andra delen består av verksamhetsenergi.

Fokus på köpt energi i energiprestanda begreppet medför även att åtgärdsförslag i energideklarationerna som rör värmepumpar gynnas och är lönsamma även om byggnadens behov av energi inte förändrats. Att byggnadens energiprestanda idag definieras med köpt energi medför även att valet av energislag påverkas på ett icke marknadsneutralt vis. Det är en stor betydelse vart produktionen sker, tillexempelvis leder fjärrvärme som produceras med värmepump till en högre energiprestanda för byggnaden än när värmepumpen sitter i byggnaden. Energimyndigheten anser att det är viktigt med ett teknikneutralt system som syftar till att ge bra byggnader med låga effektförluster. Definitionen av byggnadens energiprestanda bör grundas på byggnadens behov av energi för värme och kyla, vilket förutsätter att hela byggnaden görs energieffektiv.

Energimyndigheten anser att begreppet byggnaders energiprestanda bör omfatta systemgränser så att ett hållbart energisystem och en optimering av energisystemet som helhet uppnås. Energimyndigheten anser att verksamhetsenergin bör redovisas i energideklarationen för att fastighetsägare och lokalhyresgäster ska samverka för att genomföra energieffektiviseringsåtgärder. Energimyndigheten föreslår att Boverket ges i uppdrag att, i samråd med Energimyndigheten, utreda systemgränser för byggnaders energianvändning.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören Andres Muld. Vid den slutliga handläggningen har därutöver deltagit avdelningscheferna Anneli Eriksson, Zofia Lublin, Birgitta Palmberger och Mattias Eriksson, tf. avdelningschefen Anita Aspegren, verksjuristen Fredrik Selander, enhetscheferna Eva Albäck, Maria Malmkvist, Anna Carlén, Fredrick Andersson, Maria Steinbach-Lindgren, Pär Westlund, Ann-Sofie Chudi samt handläggarna Marie Claesson, Tomas Berggren, Dag Lundblad, Linn Stengård, Karin Fant. Föredragande har Anna Pettersson varit.

Andres Muld

Anna Pettersson

